

Talepapir - samrådsspørgsmål M og N den 28. februar 2013

Det talte ord gælder.

Der er stillet to spørgsmål. Spørgsmålene besvares samlet.

Kommunernes budgetter for 2013 viser, at de forventer at bruge 14,1 mia. kr. på indsatsen over for udsatte børn og unge. Pengene bruges blandt andet til tidlige og forebyggende indsatser og til anbringelser af de børn og unge, som af den ene eller anden årsag ikke kan bo hjemme hos deres familie.

I de kommunale budgetter for 2013 er der lagt op til en besparelse i kommunerne på ca. 470 mio. kr. sammenlignet med sidste år. Det er mange penge! Og derfor lyder det også voldsomt.

Det er bare vigtigt, at vi husker, at vi ser på det samlede billede. For med til historien hører, at udgifterne til udsatte børn og unge har været støt stigende i en lang årrække frem mod 2009, hvorefter kurven er knækket. Det forventede fald i kommunernes udgifter til udsatte børn og unge for 2013 betyder, at vi i 2013 vil være på samme niveau som i 2007, hvor vi også brugte ca. 14 mia. på de

udsatte børn og unge, når der korrigeres for pris- og lønudvikling.

Det vigtigste for mig er, at udsatte børn og unge får den hjælp og støtte, de har behov for, at de får hjælp tidligt, og at indsatsen virker efter hensigten. Det er derforhelt relevant, at vi overvejer baggrunden for prioriteringen i de kommunale budgetter for 2013, og hvilken betydning det kan få for indsatsen for udsatte børn og unge. Hvorfor mener kommunerne, at de kan gøre deres indsats over for udsatte børn og unge anderledes og billigere – inden for lovens rammer?

For lad mig slå det fast med det samme.

Kommunerne er forpligtede til at give udsatte børn og unge den støtte, de har behov for. Det vil sige, at kommunerne skal vurdere, hvilket behov det enkelte barn har, og iværksætte en støtte, der imødeser dette behov. Det betyder, at de børn, der har problemer, som ikke kan løses hjemme, selvfølgelig skal anbringes på et egnet anbringelsessted, hvad enten det er på døgninstitution, opholdssted eller i plejefamilie.

Enhver, der bliver opmærksom på, at det ikke sker, selvom det burde ske, har mulighed for at underrette

Ankestyrelsen. Ankestyrelsen har via deres egen drifts kompetence mulighed for at gå ind i sagen og pålægge kommunen, at et barn skal anbringes.

Det allerbedste er naturligvis, hvis man kan gribe ind tidligt og forebygge, at børnene eller deres familier får det så svært, at anbringelse på f.eks. en døgninstitution er eneste løsning.

Vi har derfor i satspuljekredsen prioriteret den tidlige og forebyggende indsats i mange år. Det gjorde vi f.eks. med Barnets Reform fra aftalen for 2010. Men også med "overgrebspakken" fra efterårets satspuljeaftale.

Vi håber og tro med vores initiativer netop på, at en målrettet, tidlig indsats i de udsatte familier kan forhindre, at problemerne vokser sig større og større.

Helt aktuelt har vores ønske om bedre forebyggelse jo ført til, at vi med efterårets aftale blandt andet stiller krav om en hurtig og systematisk håndtering af underretninger og skærper pligten til at underrette, hvis et barn har bekymrende skolefravær.

Resultatet af de initiativer, vi har taget gennem de senere år, for at styrke den tidlige og forebyggende

indsats, skulle netop gerne være, at færre børn og unge og deres familier får behov for indgribende og langvarige støtteforanstaltninger.

Og en tidlig og forebyggende indsats i familienvil i langt de fleste tilfælde være billigere end en langvarig anbringelse uden for hjemmet.

Flere undersøgelser dokumenterer jo rent faktisk, at forebyggende indsatser betaler sig – ikke bare menneskeligt, men også økonomisk.

F.eks. peger forskning på, at gode forældrekompetencer og gode forløb i skole og dagtilbud medvirker til at beskytte børn og unge mod mistrivsel. Vi ved, at evidensbaserede programmer som f.eks. familieprogrammer kan sikre positive menneskelige og økonomiske konsekvenser. Tanken i disse programmer er, at man ved at aktivere evner og ressourcer hos forældrene, netværket og barnet eller den unge selv kan undgå, at barnet eller den unge kommer i mistrivsel og dermed udvikler et større og længerevarende behov for støtte.

En analyse har også vist, at der er mange penge at spare ved at investere i forebyggende social støtte og familierådgivning for unge mødre, fordi det bl.a.

betyder færre anbringelser, mindre kriminalitet og lavere udgifter til kontanthjælp.

I nogle kommuner har man også oprettet lokale familiehuse, hvor man lokalt hjælper og støtter udsatte børn og unge og deres familier. Det kan hjælpe til med at undgå dyrere anbringelser samtidig med, at barnet eller den unge kan bevare tilknytningen til deres venner, familie, skole, osv.

Derfor synes jeg også, at vi skal passe på med at sige, at der er sammenfald mellem omkostninger og kvalitet. Er et højt udgiftsniveau per definition er udtryk for en god og effektiv indsats? Og hvis vi kigger på udgiftsudviklingen: Mener vi, at indsatsen i 2009, hvor udgifterne toppede, var bedre end i 2007 eller i 2013? Det tvivler jeg i hvert fald selv på.

I min verden bliver en indsats ikke nødvendigvis god af at være dyr. Det er f.eks. rigtigt dyrt at mandsopdække en ung i et sommerhus i flere måneder. Og det er dyrt, når en ung kriminel er kommet så langt ud, at en placering på en sikret afdeling er eneste løsning. Men jeg er ikke sikker på, at det er det bedste for den unge.

Jeg er heller ikke overbevist om, at en opvækst på en døgninstitution med skiftende personale og vagtplaner altid er det bedste for et barn eller en ung, der af forskellige grunde ikke kan bo hjemme. Heller ikke selvom en sådan plads typisk er dyrere end en anbringelse i netværket eller hos en plejefamilie.

I satspuljekredsen har vi med Barnets Reform derfor også lagt vægt på, at børn, når det var relevant, skulle anbringes i plejefamilier frem for på institutioner. Det har vi gjort, fordi vi mener, at børn og unge har gavn af de nære og stabile relationer til de voksne, der bor med. Altså fordi vi tror, det er det bedste for børnene.

Og vi kan se af anbringelsesstatistikken, at flere børn anbringes i plejefamilier, samtidig med at budgettallene for 2013 viser, at det netop er på udgifterne på døgninstitutioner, som kommuner forventer at spare på.

Det vigtigste for mig er, at udsatte børn og unge får den hjælp og støtte, de har behov for, at de får hjælp tidligt, og at indsatsen virker efter hensigten.

Hvis kommunerne har prioriteret en tidlig indsats, så anbringelser kan undgås, og hvis kommunerne har anbragt flere børn i en plejefamilie i stedet for på institution, når det er relevant - Ja, så mener jeg, at kommunerne bakker op om de prioriteringer, vi har foretaget i satspuljekredsen. Også selvom det samlet set er billigere.

Det er i mine øjne helt legalt, at vi er bevidste om at udnytte de ressourcer, vi anvender, på bedst mulige måde. Det er i alles interesse, at vi hele tiden forsøger at gøre tingene bedre og billigere. Det gavner både de udsatte børn og unge, deres familier og samfundet som helhed.

Når vi overvejer de bagvedliggende årsager til faldet i budgetterne, er det vigtigt at huske, at kommunerne ikke kan spekulere i at spare penge på udsatte børn og unge.

Hvis kommunen ikke får sat ind med den rette støtte i rette tid, koster det kommunen rigtig mange penge på sigt. For så vil problemerne i langt de fleste tilfælde vokse sig større og større. Det vil i sidste ende føre til øgede omkostninger for kommunen. Det ved kommunerne godt.

Samtidig er lovens krav til kommunernes indsats over for udsatte børn og unge meget klar. Udsatte børn og unge skal have den nødvendige støtte alt efter deres behov.

Der har de seneste år desværre været en række enkeltsager, der har vist os, hvor galt det alligevel kan gå. Ankestyrelsens kulegravning af disse sager viste blandt andet, at det, der gik galt, var, at underretninger ikke blev håndteret og at der ikke blev talt med børnene. Jeg tror derfor ikke nødvendigvis, det handler om økonomi, når det går galt i disse sager. Jeg tror ligeså meget, det kan handle om god organisering så alle underretninger håndteres, om de rette kompetencer hos sagsbehandlerne, og om et syn på børn, der gør, at man altid taler med dem og lytter til deres perspektiv.

Derfor har vi også blandt andet med overgrebspakken fokus på efteruddannelse og opkvalificering af sagsbehandlere samt rådgivning og sparring til kommunerne gennem f.eks. den permanente task force på børneområdet. Og vi stiller krav om, at der tales med børnene tidligere i sagsforløbet. Vi har samtidig et solidt klagesystem, der betyder, at fejl opdages og forkerte afgørelser ændres.

Vi kan ikke undgå, at der ind i mellem sker fejl i den kommunale sagsbehandling og i afgørelserne om støtte. Sådan vil det være, når der er tale om komplicerede sager med mange faglige skøn undervejs, som det netop er tilfældet med børnesager.

Men det er en grundlæggende præmis for indretningen af vores samfund, at loven skal overholdes. Jeg lægger derfor til grund, at kommunerne har viljen til at overholde lovgivningen.

På samme måde bliver vi nødt til at give rum for effekterne af en øget forebyggelse og tidlig indsats. Noget, vi selv har efterspurgt og fremmet i de forskellige politiske aftaler, vi står bag. Også hvis det, som ventet, betyder et samlet fald i udgifterne.

Det indebærer også, at vi ikke på forhånd bør skyde kommunerne i skoen, at budgettallene for 2013 er udtryk for, at der foretages usaglige og ulovlige prioriteringer i indsatsen over for udsatte børn og unge.

Til gengæld kan og skal vi følge udviklingen på området tæt. Og det gør vi også.

Som jeg redegjorde for, for et par uger siden, under forespørgselsdebatten F16 om kommunernes efterlevelse af love og regler mv., vil Ankestyrelsen senere i år gennemføre en undersøgelse af, hvordan kommunerne anvender serviceniveauer og økonomiske hensyn, når de træffer konkrete afgørelser efter serviceloven. Der gennemføres desuden en undersøgelse af kommunernes efterlevelse af ankemyndighedernes afgørelser og rettidigheden heraf.

Samtidig følger vi udviklingen på børneområdet tæt – både via anbringelsesstatistikken og via den underretningsstatistik, som vi aftalte at etablere i forbindelse med satspuljeaftalen om overgrebspakken.

Ankestyrelsen gennemfører desuden løbende praksisundersøgelser mv., der ser på kvaliteten af kommunernes sagsbehandling.

Afsluttende vil jeg sige, at vi er nok nødt til at være realistiske omkring, at vi aldrig bliver "færdige" med området udsatte børn og unge.

Det er en gruppe af børn, der er så sårbare, at vi som politikere har et særligt ansvar for at følge udviklingen

og indsatsen nøje. Og som også gør, at vi løbende må drøfte, om der er behov for at stramme op på regler eller igangsætte nye initiativer.

Senest har vi jo besluttet at styrke indsatsen overfor børn udsat for overgreb og at styrke tilsynet med sociale tilbud, herunder anbringelsessteder for børn og unge. Og vi må også fremover løbende følge og drøfte udviklingen på området, så vi hele tiden vurderer, om der er behov for yderligere tiltag.